

KAREL GEURTS

GERT VAN DE KAMP

3.

BASISONDERSTEUNING VERBETEREN OP BASIS VAN AUDITS

Werken aan de kwaliteitsverbetering van passend onderwijs en leren van elkaar. Met die intenties voeren de vo-scholen van samenwerkingsverband Stichting Leerlingenzorg Noordwest Veluwe interne audits bij elkaar uit. Gert van de Kamp en Karel Geurts zijn als voorzitter en secretaris de twee vaste leden van de auditcommissie. Van de Kamp is directeur van het samenwerkingsverband. Geurts is beleidsmedewerker bij Stichting Speciaal Onderwijs Midden Nederland en heeft veel auditervaring.

Sinds 2015, toen het samenwerkingsverband met de eerste audits begon, zijn alle 22 scholen geauditeerd. “De schroom die in het begin bij sommige scholen leefde – dit is toch niet een soort ‘inspectiebezoek’ van het samenwerkingsverband? – is inmiddels helemaal verdwenen”, zegt Van de Kamp. “De scholen hebben nu allemaal ervaren dat onze audits geen oordelend karakter hebben, maar dat we als *critical friends* het gesprek met elkaar voeren over de manier waarop de betreffende school passend onderwijs vormgeeft.”

COLLEGIALE SFEER

Dat betekent overigens niet dat die gesprekken vrijblijvend zijn, want het doel van de audits is dat scholen de kwaliteit van de basisondersteuning verbeteren. “Als samenwerkingsverband hebben

we 12 standaarden voor de basisondersteuning geformuleerd,” licht Geurts toe. “We hebben er vijf uitgekozen die bij de audits als onderlegger fungeren. Deze standaarden zijn uitgewerkt in indicatoren die we tijdens de audit onder de loep nemen. De audit is erop gericht om in een collegiale sfeer te onderzoeken of de school voldoet aan de standaarden. Niet om met het vingertje te gaan wijzen, maar om de school input te geven om verbeteringen aan te brengen.” En daar is de werkwijze dan ook op ingericht: allereerst voert de school een zelfevaluatie uit waarin ze zichzelf scoort op de indicatoren. Op basis van dit document en begeleidende documentatie bereidt de auditcommissie de audit voor. Op de auditdag ondervragen de zes commissieleden in tweetallen verschillende betrokkenen: van bestuurders, schoolleiders, zorgcoördinatoren en docenten tot en met leerlingen en ouders. Op zoek naar (in) consistenties wordt aan al deze groepen dezelfde vragen gesteld.

Aan het eind van de dag doet de commissie kort verslag van de opvallendste bevindingen, die vervolgens nauwkeurig worden beschreven in een rapport. De school bepaalt zelf wat ze met het rapport doet en met wie de inhoud ervan wordt gedeeld, maar afspraak is wel dat elke school op basis van het rapport een verbeterplan maakt, dat zo ‘smart’ mogelijk is geformuleerd.

ONTWIKKELINGSCYCLUS

Elk verbeterplan wordt besproken in het Scholenberaad van het samenwerkingsverband, waar alle schooldirecties in zijn vertegenwoordigd. Van de Kamp: “Niet zozeer de uitkomsten van de audit, maar het verbeterplan is hier het onderwerp van gesprek. Doel van deze bespreking is enerzijds om de betreffende school kritisch te bevragen, anderzijds om deze school te ondersteunen, bijvoorbeeld door ideeën of instrumenten aan te reiken. Het leren van elkaar is hier heel belangrijk.”

Het verbeterplan is het uitgangspunt van de volgende audit, die als het goed is over een jaar of twee zal plaatsvinden. “Zo ontstaat er dus een ontwikkelingscyclus voor passend onderwijs”, zegt Van de Kamp. “De eerste audit was in feite een nulmeting. We vragen de scholen om de verbeteringen ook op te nemen in hun jaar- of meerjarenplanning, zodat dit is verbonden met hun eigen kwaliteitscyclus.”

Ondanks de afspraak over smartdoelstellingen, blijkt de kwaliteit van de verbeterplannen nogal te verschillen, iets dat volgens Geurts te maken heeft met het feit dat elke school het plan op eigen wijze vorm en inhoud geeft. “De scholen wilden niet dat het samenwerkingsverband te veel voorschrijft, maar ik denk persoonlijk dat een format de kwaliteit van de verbeterplannen zal vergroten. Dan kun je ook beter vergelijken en uitwisselen. Maar zo ver is het nog niet.”

BRIEFING

De auditcommissie bestaat naast Van de Kamp en Geurts, de vaste voorzitter en secretaris, uit wisselende leden. Het zijn mensen uit de scholen – schoolleiders, teamleiders, zorgcoördinatoren, orthopedagogen – die bereid zijn om hiervoor tijd vrij te maken. “Zij worden niet gefaciliteerd door het samenwerkingsverband,” zegt Van de Kamp, “maar kiezen ervoor om hier tijd in te steken, omdat ze het leerzaam vinden om hieraan mee te doen. Het levert hen namelijk veel op om zo intensief in de keuken van een andere school te kijken. Ze leren daarvan en ze nemen ideeën en aanpakken mee naar hun eigen school.”

Deze mensen zijn meestal niet opgeleid tot auditor. Dat is een aandachtspunt, omdat het nogal wat vraagt om goed te auditeren, vertelt Geurts. “Het is een zeer gedisciplineerd gebeuren dat van de auditoren veel vereist. Het is echt niet gemakkelijk om drie kwartier lang open vragen te blijven stellen, en bevindingen te noteren zonder oordeel te hebben. En dat moeten de auditoren op zo’n dag vier keer doen, want elk tweetal voert vier gesprekken. Dat is behoorlijk intensief. Om de mensen daar op voor te bereiden en het te oefenen, verzorg ik voor de commissieleden van tevoren een briefing van een middag. Dat is belangrijk, al leren mensen dit vooral door het vaak te doen.”

BIJVANGST

De scholen hebben de audits als positief ervaren, vertelt Van de Kamp. “Ze vinden het leerzaam dat ze op deze manier een spiegel krijgen voorgehouden en ervaren het meestal als verhelderend dat er wordt doorgevraagd op de zelfevaluatie. Het zet mensen aan het denken, het brengt inzicht in het functioneren van de school, en het zet aan tot verbeteringen. Passend onderwijs is op scholen niet altijd onderwerp van gesprek; het is slechts één onderdeel van het totale pakket. Scholen geven dan ook aan dat er door de audits intern een gesprek wordt gevoerd waar men normaal meestal niet aan toekomt. Maar ook bevorderen de audits de uitwisseling tussen scholen. Er worden contacten gelegd en afspraken gemaakt om verder te praten, ook met de mensen die de audit uitvoeren. We hebben de afgelopen drie jaar gemerkt dat de audits bijdragen aan de onderlinge verstandhouding binnen het samenwerkingsverband. Dat is een hele mooie bijvangst.”

TIPS

- Realiseer je dat het voeren van de gesprekken veel van de auditoren vergt en bereid hen hier zo goed mogelijk op voor.
- Werk cyclisch; gebruik het verbeterplan als basis voor de volgende audit.
- Koppel als school het verbeterplan aan je eigen kwaliteitscyclus; neem de verbeteringen op in de jaar- of meerjarenplanning.

MEER INFORMATIE

Gert van de Kamp

g.vandekamp@leerlingenzorgnvw.nl

Karel Geurts

kgeurts@bbonderwijs.nl